

Μία στέγη αντάξια της ιστορίας του Συνδέσμου

Έφτασε επιτέλους αυτή η ώρα να μοιραστούμε - με τα μέλη μας, με τις φίλες του ΣΔΓ, με τους ανθρώπους που συμπαραστάθηκαν στον αγώνα του Συνδέσμου, με τις διακεκριμένες κυρίες που με την συμμετοχή τους στα κοινά και με την ανάδειξή τους στα ψηλά αξιώματα της κοινοβουλευτικής, εκτελεστικής και δικαστικής εξουσίας, με την πένα τους και τη φωνή τους στα ΜΜΕ, με την συμβολή τους στις κοινωνικές και ανθρωπιστικές επιστήμες, στα γράμματα και στις τέχνες, δικαιώνουν την ύπαρξη και τη συνέχεια του Συνδέσμου ως φεμινιστικής οργάνωσης,- τη χαρά να εγκαινιάζουμε την καινούργια Στέγη μας.

Να ανοίξουμε διάπλατα τις πόρτες αυτού του σπιτιού, να σας ξεναγήσουμε στους χώρους του, να παρουσιάσουμε δημόσια ένα δείγμα του φωτογραφικού υλικού που μαρτυρά τη διαχρονική παρουσία του Συνδέσμου, να δείξουμε τον όγκο των αρχείων μας, να εκθέσουμε τα τεύχη του περιοδικού μας, του ιστορικού «Αγώνα» που πρωτοεκδόθηκε το 1923, να δείξουμε τη φροντίδα μας για όλα αυτά ως απτό δείγμα της δέσμευσής μας σε ένα αγώνα, ως δείγμα της αφοσίωσης μας στα ιδανικά της ισότητας, αλλά και ως δείγμα των επιτευγμάτων μας.

Όμως πάνω απ' όλα αυτή η ώρα είναι η ώρα της γιορτής για την κοινότητα μας τη μικρή, αριθμητικά, φεμινιστική κοινότητα του Συνδέσμου για τα Δικαιώματα της Γυναίκας. Μαζί σας απόψε γιορτάζουμε τη μακροβιότητα αυτής της κοινότητας, την ανασυγκρότησή της μετά από κάθε βίαιη διακοπή της από πολιτικά ιστορικά συμβάντα που σφράγισαν αυτόν τον τόπο, και τη συνεχιζόμενη δράση της σε πείσμα των αντιξοοτήτων και των εμποδίων. Δεν είναι αυτή η συνέχεια των 85 τόσων χρόνων απόδειξη του δίκαιου του αγώνα μας και της απήχρησής του στην κοινωνία;

Όμως πέρα από το ορθό του επιχειρήματός μας για την (τώρα πλέον αυτονόητη)ισονομία και ισοπολιτεία των γυναικών, ένα επιχείρημα για το οποίο πολέμησε το κίνημα των σουφραζετών για την ψήφο στις αρχές του 20ού αιώνα και το κίνημα απελευθέρωσης των γυναικών στο 2^ο ήμισυ του αιώνα ο Σύνδεσμος ευτύχησε να περιλαμβάνει μεταξύ των

μελών του σπουδαίες προσωπικότητες. Οι πρωτεργάτριες του Συνδέσμου διατύπωσαν το επιχείρημα των δικαιωμάτων των γυναικών με ριζοσπαστικό τρόπο, δηλαδή διεκδικώντας πολιτικά δικαιώματα και καταξιώνοντας το σωματείο ως φεμινιστική οργάνωση. Οι μελετητές του φεμινιστικού κινήματος γράφουν ότι με την ίδρυση του Συνδέσμου το 1920 γεννιέται και το φεμινιστικό κίνημα στην Ελλάδα. γιατί δημιουργείται ένα σωματείο το οποίο δεν έχει σκοπό την κοινωνική αλληλεγγύη, τη διατήρηση της γλώσσας και του πολιτισμού μας, την ανάδειξη της διαφορετικής φύσης της γυναίκας ως συζύγου και κυρίως ως μάνας, αλλά την επίτευξη ισονομίας και ισοπολιτείας και για τις γυναίκες ανεξαρτήτως των κοινωνικών ρόλων που τους είχαν ανατεθεί. Σας διαβάζω μόνο τούτη την παράγραφο από το Ψήφισμα που είχε την τόλμη να στείλει το μόλις ιδρυθέν σωματείο στη Βουλή το 1920:

Ο ΣΔΓ λαβών υπόψη του ότι ο μεγάλος πόλεμος που τελείωσε χειραφέτησε την παγκόσμια σκέψη και παρουσίασε καταφανή πλέον την ανάγκη να εγκαινιαστεί νέα περίοδος ανθρωπισμού και ισονομίας στην ιστορία του πολιτισμού... .... Ότι σύμφωνα με το πνεύμα αυτό της δικαιοσύνης οι γυναίκες σε όλα τα πολιτισμένα κράτη ζητούν να έχουν ευθύνες και δικαιώματα εις την αναδιοργάνωση της κοινωνίας... ζητά για την ελληνίδα ίσα δικαιώματα με τον άντρα. Ζητεί πρωτίστως το δικαίωμα (για την Ελληνίδα) να εκλέγει και να εκλέγεται....σε όλα τα αντιπροσωπευτικά σώματα όπου ο μισός ενήλικος πληθυσμός της χώρας δεν εκπροσωπείται μέχρι σήμερα...

Στη συγκέντρωση που έγινε στο, κατάμεστο από κόσμο, θέατρο Απόλλων στις 18 Μαρτίου 1928, η Αύρα Θεοδωροπούλου, ζητά την εξίσωση των δύο φύλων με την τροποποίηση του Δημοτικού Νόμου (του 1925) ο οποίος δίνει το δικαίωμα στις γυναίκες να ψηφίζουν στις δημοτικές εκλογές μόνο εφόσον έχουν συμπληρώσει το 30^ο έτος ηλικίας και γνωρίζουν γραφή και ανάγνωση και, δεύτερον, την καθιέρωση εις το Σύνταγμα, της αρχής σύμφωνα με την οποία μπορούν να χορηγηθούν δια νόμου πολιτικά δικαιώματα στην Ελληνίδα. Κάτι που το πετυχαίνουμε μόλις το

1975, με το νέο Σύνταγμα και με τη σκυτάλη στην ηγεσία του Συνδέσμου να έχει περάσει στην Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου.

Ο ΣΔΓ ευτύχησε να έχει σπουδαίες προσωπικότητες μεταξύ των μελών του: την Αύρα πρώτα απ' όλες, τη Μαρία Σβώλου, τη Μαρία Νεγροπόντη, τη Βιργινία Ζάννα τη Ρόζα Ιμβριώτη, την Ελένη Ουράνη, την Αγνή Ρουσοπούλου, την Αγγελική Χατζημιχάλη, την Αμαλία Ψάλτη, την Αίγλη Ψάλτη, την Αγγελική Μηνιάτη, την Καλιόπη Πούμπουρα, τη Σάσα Μόσχου Σακοράφου, τη Ρένα Λάμψα, την Τέρψη Λαμπρινοπούλου, την Έλια Κολοκυθά, την Αίγλη Σκουρτσή, τη Δώρα Χιλιαδάκη.

Η Αλίκη Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου, όμως, ήταν εκείνη που γεφύρωσε τις δύο περιόδους: την περίοδο μετά τον Β' Παγκόσμιο Πόλεμο – που ξεκίνησε η κινητοποίηση των Διεθνών Οργανισμών για την ισότητα – και την περίοδο της μεταπολίτευσης. Δεν είναι της παρούσης να προσπαθήσουμε να σκιαγραφήσουμε όλα αυτά που έγιναν στη διάρκεια των δύο αυτών περιόδων για την πραγματοποίηση των στόχων του φεμινιστικού κινήματος πόσο μάλλον να τα αξιολογήσουμε. Όμως αναμφίβολα η προσωπικότητα της Α.Γ.-Μ. σφράγισε την μαχητική αλλά και γόνιμη περίοδο της μεταπολίτευσης.

Το "στίγμα" της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου ήταν ότι έδωσε φεμινιστικό περιεχόμενο στις διεκδικήσεις των γυναικών (παραμένοντας πιστή στο ριζοσπαστικό χαρακτήρα του Συνδέσμου) αλλά και φροντίζοντας να θωρακίσει θεσμικά και νομικά τις κατακτήσεις ώστε αυτές να έχουν διάρκεια στο χρόνο. Έφερε γνώση και πείρα στη μέθοδο των διεκδικήσεων και ο λόγος της ήταν επιστημονικός και γι' αυτό πειστικός και αποτελεσματικός. Με ακτινοβολία πέρα από τα ελληνικά σύνορα είχε σύμμαχο στις μάχες και τις διεθνείς οργανώσεις (της αρχαιότερης από αυτές, της Alliance Internationale des Femmes, υπήρξε,

άλλωστε, Πρόεδρος για δύο συνεχείς θητείες). Στο οπλοστάσιο των επιχειρημάτων της περιλαμβάνονταν τα αποτελέσματα πρωτοπόρων επιστημονικών ερευνών αλλά και τα ψηφίσματα και οι αποφάσεις διεθνών οργανισμών κύρους όπως ο ΟΗΕ και το Συμβούλιο της Ευρώπης. Τέλος, ότι έκανε το έκανε με μαχητικότητα και με ένα πάθος για το δίκαιο του αγώνα, που ενέπνευσε όλες εμάς τις νεότερες να συμπαραταχθούμε σ' αυτόν τον αγώνα με τις δικές μας δυνάμεις η κάθε μια.

Αλλά η Αλίκη δεν επαναπαύεται στα τόσα επιτεύγματα: της Συνταγματικής κατοχύρωσης της ισότητας, της αναθεώρησης του οικογενειακού δικαίου, της καθιέρωσης των θετικών μέτρων για την ανάδειξη των γυναικών στα κέντρα λήψης των αποφάσεων, στις νίκες στο Συμβούλιο Επικρατείας, στη ψήφιση νόμων που συμμορφώνουν τις πρακτικές της Πολιτείας με την Συνταγματική επιταγή της ισότητας. Επιθυμεί να κατοχυρώσει **τη συνέχεια** αυτής της πορείας. Ακόμα και μετά την απόφασή της να αφιερώσει το χρόνο της στην Προεδρία της Εθνικής Επιτροπής για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου, και στη δράση του Ιδρύματος Μαραγκοπούλου για τα Δικαιώματα του Ανθρώπου καθώς και στα γραπτά της, φροντίζει να μας δίνει τη γνώμη της, να μας καθοδηγεί στα δύσκολα βήματα του Συνδέσμου χωρίς τη δική της ηγεσία, να μας διορθώνει όταν υπολείπομεθα σε τόλμη στις διεκδικήσεις μας.

Η ταύτιση της με το Σύνδεσμο βρίσκει την ανώτερη έκφραση της με την πιο πρόσφατη δωρεά της: να χαρίσει στην οργάνωση της οποίας ηγήθηκε τα τελευταία 30 χρόνια, μια στέγη αντάξια της ιστορίας της. Αυτή την τελευταία παρακαταθήκη της Αλίκης Γιωτοπούλου-Μαραγκοπούλου σας καλέσαμε να τιμήσετε μαζί μας απόψε.

Ξανθή Πετρινώτη